

Anna-Karin och Klas har hittat ett sätt som funkar för hela familjen.

100-0

Anna-Karin Bengtsson, 31 år, undersköterska, är gift med Klas Bengtsson, 45 år, egen företagare. Föräldrar till Torsten, 5 år, och Ingrid, 6,5 månader. Familjen bor i Farsta utanför Stockholm.

Föräldraledig: Tid att lära känna den nya familjemedlemmen och tid att hitta sin föräldraroll. Möt tre par som berättar om hur de valt att lägga upp första året med barnet.

Av Eva-Lotta Sighurd Foto Peter Knutson

390 vara-nära-dagar

– så delade vi

Hos Klas och Anna-Karin är Anna-Karin föräldraledig:

”Jag vill inte dela med mig!”

Anna-Karin och Klas bestämde sig tidigt: Mamma Anna-Karin ska ha hela föräldraledigheten.

Både ojämna inkomster och egna företaget spelade roll när Anna-Karin och Klas Bengtsson beslöt att Anna-Karin skulle vara föräldraledig nästan på heltid, men mest av allt spelade hennes starka vilja om att få vara hemma roll.

”Vi ser föräldraskapet som ett kärleksfullt lagarbete”

– Om Anna-Karin är en glad och nöjd mamma så är jag också nöjd, konstaterar pappa Klas.

I skrivande stund har Anna-Karin Bengtsson varit föräldraledig på heltid sedan Ingrid

föddes för 6,5 månader sedan. Det har varit en intensiv tid, mest fylld av mat- och sovrutiner och av att även ta hand om storebror Torsten, som hämtas från förskolan tidigt om eftermiddagarna.

– Och väldigt mycket tvättande har det blivit!

Hamnat i hemmafrufacket

Men trots allt jobb och trots den ensamhet Anna-Karin Bengtsson många gånger känner är hon ändå nöjd med den modell de valt.

Men finns inte risk att fastna i stereotypa könsrollsmönster?

– Jo, så det är väldigt klivet. Jag vill ha närheten till barnen men inte hamna i hemmafrufacket. Samtidigt har jag märkt att det redan blivit så. När Klas är hemma gör han de stora projekten, medan jag fortsätter ta hand om barnen och fixa med maten ...

– Men vi delar på nattvak och jag tar den mesta disken och städningen, kontrar Klas, som också menar att han som egen företagare nära hemmet är flexibel och snabbt kan rycka

in och ta över om Anna-Karin ledsnar.

Han planerar även att ta lite spridda pappadagar framöver, något som båda ser fram emot.

– Då får jag chans att träffa mina barn mer, vilket naturligtvis är det jag saknat mest med att bara Anna-Karin är hemma.

– Och jag kan jobba extra och komma ut och träffa andra vuxna. Det behöver jag verkligen! säger Anna-Karin längtansfullt.

Så vad har ni då för tips till andra blivande föräldrar?

– Skippa dyra och konstlade barnaktiviteter och lägg pengarna på längre ledighet i stället, oavsett vem som är hemma.

– Sedan är det viktigt att se familjelivet och föräldraskapet som ett kärleksfullt teamwork. Och också att tänka att det inte behöver vara fel att göra olika saker! Det viktigaste är att vara överens och inte tjafsas om småsaker. ■

Gabriella & Daniel delade 50/50 – vänd ▶▶

forts
Daniel och Gabriella
delar 50–50:

”Vi ville båda vara hemma”

Daniel och Gabriella delar föräldraledigheten rakt av. Men innerst inne vill båda vara hemma längre.

Båda skulle få ynnesten att vara hemma med bebisen, en tid som aldrig kommer igen, och ingen skulle behöva ge upp sig själv för att ”bara” vara mamma eller pappa.

Det var huvudargumenten i Daniel Erssons och Gabriella Eklunds resonemang kring föräldraledigheten inför lille Olofs ankomst.

– Vi var rörande överens från första stund och har inte ångrat en sekund att vi delar lika, säger Daniel Ersson, just nu pappaledig med Olof, 10 månader, men tillägger:

– Fast om jag tänker självskit skulle jag absolut kunnat tänka mig att vara hemma mer ...

Daniel Ersson stortrivs i sin hemmapappa-roll tillsammans med Olof, trots att vardagen till fullo styrs av Olofs behov, likt Skalmans mat- och sovklocka ...

– Det finns inga hålrum att gå wild and crazy direkt! konstaterar han. Men var sak har sin tid.

Planera noga

Gabriella Eklund, som nu lämnat över stafett-pinnen till maken sedan några månader tillbaka, gläds åt att få vara vuxen-Gabriella igen – innan hon åter blir mammaledig i slutet av augusti.

”Samtidigt som Daniel ofta får höra hur fantastisk han är blir Gabriella ifrågasatt”

– Jag vill bibehålla mitt intellekt och känna att jag finns kvar som den person jag är och inte bara som mamma. Det tror jag är svårt om man är hemma för länge. För att inte tala om könsrollerna, som jag tror blir väldigt cementerade då, även på lång sikt.

Så idel fördelar med delad föräldraledighet, alltså?

Gabriella och Daniel har båda fått en tajt relation med Olof under föräldraledigheten.

50–50

Gabriella Eklund, 28 år, sjuksköterska, är sambo med Daniel Ersson, 32 år, barnskötare. Föräldrar till Olof Ersson Eklund, 10 månader. Familjen bor i Solna utanför Stockholm.

– Ja, ur familjeperspektivet, definitivt! Där emot var vi helt oförberedda på alla reaktioner vi fick. Som mamma ansågs jag konstig som inte stannade hemma längre med mitt barn, säger Gabriella Eklund upprört.

– Och jag får å andra sidan ständigt höra hur fantastisk jag är som är hemma med mitt eget barn, vilket jag är förbaskat trött på! fyller Daniel Ersson i.

Lille Olof själv, lyckligt ovetande om den huvudroll han spelar i nya familjen, sträcker sig förnöjsamt mot än den ene, än den andre föräldern.

– Just den här tillgivenheten får man bara om man verkligen är nära sitt barn redan

tidigt och också har huvudansvaret för barnet, tror Daniel Ersson och tar i samma stund emot en blöt puss från Olof.

Några tips till andra, blivande föräldrar?

– Ja, förutom att vi verkligen rekommenderar att man delar lika och står över de fördomar som finns är god planering före barnets ankomst A och O. Dels för att allt blir så rörigt sedan, och då är det lätt att saker bara ”blir som de blir”, dels för att då hinner man spara pengar. Pengar som möjliggör både längre ledighet och ledighet för båda, oavsett inkomst. Och – sist, men inte minst – kvinnor, släpp in era män! ■

Zanyar och Rebecca bytte vid lunch:

”Det var skönt att dela allt”

Frihetsbehov och längtan efter att dela allt gjorde att Zanyar och Rebecca var hemma halva dagen var med sitt första barn. Men den här gången gör de annorlunda.

Zanyar och Rebecca Adami ville följa sitt barns utveckling samtidigt och tyckte också att det kändes tryggt som första-gångsföräldrar att göra så mycket som möjligt tillsammans.

Därför valde de modellen halva dagen var, med gemensam övergångslunch emellan.

– Vi blev otroligt samspelade! säger Zanyar och Rebecca.

”Att byta av vid lunch gjorde oss både till bättre föräldrar och bättre på jobbet”

De pratade, pratade, pratade ... Först på luncherna, sedan om kvällarna när de skötte syslorna hemma tillsammans.

– Det var så skönt att kunna dela all oro och också tillsammans kunna hitta lösningar på hur vi bäst skulle söva, byta blöjor och annat som var nytt. Hade vi varit hemma en period var hade vi nog inte förstått varandra och barnet lika bra.

Det bästa av båda världar

Både Zanyar och Rebecca Adami kände ett stort frihetsbehov, även sedan de blivit föräldrar. Med uppdelningen i halvdagar kunde de så att säga både äta kakan och ha den kvar.

Andra fördelar?

– Det är mycket lättare att orka vara en bra förälder när man vet att det är en begränsad tid.

– Dessutom blir man mer effektiv på jobbet om man har färre timmar på sig.

När Zanyars och Rebeccas första barn Léon var bebis var de föräldralediga halva dagen var.

50-50

Zanyar Adami, 30 år, filmare, är gift med Rebecca Adami, 29 år, doktorand. Föräldrar till Léon, snart 2 år, och Dante, 3 månader. Familjen bor i Bredäng utanför Stockholm.

Några nackdelar?

– Möjligtvis jobbmässigt. Det är både och. Även om man blir mer effektiv av korta arbetsdagar, kan det bli lite sönderhackat. Fast det löste vi efter en tid med att byta ut två av våra halvdagar mot varsin heldag.

Men nu med andra barnet har ni valt en annan modell, varför då?

– Nu bor min mamma hos oss. Då känns det naturligt att jag är hemma mer för att jag vill vara med henne, svarar Rebecca Adami. Annars hade vi definitivt gjort likadant igen!

Båda menar också att de är mycket säkrare som föräldrar nu och därför inte behöver göra allt tillsammans på samma sätt. Och även om

de har en mer ojämlig fördelning för tillfället lade de en jämlik grund med första barnet, som gör att risken för att någonsin hamna i en ovälkommen könsrollsfälla är liten.

– Och vi delar fortfarande på dagarna, fast med fördelningen 80–20. Nu kommer jag hem senare om eftermiddagarna, men i höst ska jag vara hemma mer! säger Zanyar Adami långtansfullt.

Tips till andra?

– Se inte föräldraskapet som en kamp utan som ett samarbete! ■

Planera för att få ut det mesta - och bästa - av föräldraledigheten - vänd▶▶

390 VARA-NÄRA-DAGAR

X-Y + 392 x 3,14. Så där ja, den ultimata föräldraledigheten är planerad.

forts

Planera föräldraledigheten noga

Få länder har så bra villkor för föräldrar som Sverige. Men det gäller att sätta sig in i de regler som gäller, då finns det tusenlappar att tjäna.

Det är mycket att sätta sig in i när föräldraledigheten planeras. För planera bör du – både taktiskt och

långsiktigt, uppmanar Niklas Löfgren, familjeekonomisk talesman på Försäkringskassan.

Visste du till exempel att det finns en jämställdhetsbonus eller att många arbetsgivare har förmånliga kollektivavtal för föräldralediga?

– För den som är påläst kan det finnas tusenlappar att tjäna, så det är absolut värt besväret att sätta sig in i det krångliga regelverket kring föräldrapenningen, säger Niklas Löfgren.

Lite förenklat kan man säga att föräldrar har rätt till drygt ett års ersättning (föräldrapenning), motsvarande ungefär 80 procent

av lönen, för att vara hemma med sitt barn. Men detta är alltså om man tar ut full ersättning, för sju dagar i veckan, från första stund, vilket många väljer att inte göra. De flesta drar istället ut på sin föräldrapenning genom att ta ut ersättning för färre dagar i veckan för att få den att räcka längre – och får då i gengäld mindre betalt under tiden, eftersom föräldraledigheten går att ta ut fram till den dag då barnet fyller åtta år. Antalet dagar man tar ut går att reglera under tiden som man är föräldraledig. Märker man att man klarar sig på lite mindre pengar under en period kan det alltså vara värt att ändra sin ursprungliga plan och ta ut föräldraersättning för färre dagar.

Föräldrapenningen betalas ut i sammanlagt 480 dagar per barn. Vid gemensam vård-

nad har föräldrarna rätt till 240 av dessa dagar var. Av de 480 dagarna är 390 på sjukpenningnivå (så kallade SGI-dagar) och 90 på lägsta nivå (det som tidigare hette garantidagar), alltså 180 kronor om dagen.

60 dagar på sjukpenningnivå är örönmärkta för varje förälder, övriga dagar går att avstå till den andra föräldern.

”Det kan finnas tusenlappar att tjäna”

Sjukpenningnivån baseras på hur stora inkomster du har – förutsatt att du jobbat minst 240 dagar i följd före förlossningen och inkomsten överstigit 180 kronor per dag. I annat fall blir all ersättning på lägsta nivå 180 kronor per dag de första 180 dagarna. Om det finns särskilda skäl kan dock mamman gå ner i arbetstid inom sex månader före beräknad förlossning utan att SGI:n påverkas.

Glöm inte bonusen

För de resterande 210 SGI-dagarna gäller inte samma hårda krav för att få rätt till sjukpenninggrundande föräldrapenning.

– Men oavsett om du arbetat dig upp till SGI-nivån eller inte måste du om du är hemma längre än ett år ta ut minst fem föräldrapenningdagar per vecka efter att barnet fyllt ett år, för att skydda din sjukpenninggrundande inkomst, poängterar Niklas Löfgren.

– Du måste också tänka på att föräldrapenningen är kalenderdagsberäknad, så om du vill ha ut högsta möjliga ersättning behöver du alltså ta ut sju dagar i veckan – inte fem, som antalet arbetsdagar.

Fler tips för att planera så taktiskt som möjligt?

– Var ute i god tid! Det är det absolut viktigaste. Med tidig planering hinner ni hitta sätt att spara pengar, så att ni har råd att vara hemma så länge som möjligt. Det vill de flesta föräldrar, plus att det ju kan vara svårt att få dagisplats, säger Niklas Löfgren.

Ett sätt att få ut mesta möjliga ersättning är att utnyttja jämställdhetsbonusen. Den fungerar så att ju mer lika man delar på föräldrapenningdagarna, desto större blir bonusen.

– Sedan bör du absolut kontrollera med din arbetsplats om det finns ett kollektivavtal som rör föräldraledighet. En del arbetsgivare kompletterar föräldrapenningen med mellan-skillnadsersättning.

Niklas Löfgren vill också lyfta fram andra minst lika viktiga värden och perspektiv på föräldraledigheten.

– Allt går inte att mäta i pengar. Kanske är det värt (och fullt möjligt, med god planering) att förlora en hundralapp i månaden mot att båda föräldrar, oavsett inkomst, får möjlighet att vara hemma med barnet. ■